

La Guerra de Cuba i Filipines: el final d'un Imperi

A finals del XIX, Espanya mantenia un **Imperi colonial** força gran.

A **Àfrica**: la franja nord del Marroc, l'Ifni, el Rio de Oro (Sahara Occ.) i Rio Muni (Guinea Eq.)
Al **Carib**: Cuba, Puerto Rico i la part occidental de l'illa de Santo Domingo
Al **Pacífic**: les Filipines, l'illa de Guam, i alguns altres arxipèlags menors (les Carolines, les Marianes ...).

La debilitat econòmica i les dificultats polítiques feien difícil un control real de la metròpoli espanyola sobre les seves colònies.

Guerra dels 10 Anys (1a Guerra de Cuba, 1868-1878)

"Guerra Chiquita" (1879)

Condicions per a la inestabilitat política a Cuba:

- Incompliment dels acords de la **Pau de Zanjón**
- Insuficiència en el procés de reformes (rebuig del **projecte d'Estatut** cubà el 1893)
- **Política altament proteccionista**, que dificultava les relacions comercials de la burgesia criolla.
- Interessos comercials i d'expansió imperialista dels **Estats Units**.
- Qüestió de l'**esclavitud** (abolida el 1888)

Grito de Baire (1895)
Insurrecció general a Cuba sota el lideratge de **José Martí**.

Inici de la **Segona Guerra de Cuba** (1895-1898)

1895-97 – Ofensiva de l'exèrcit espanyol (V. Weyler) - Estratègia de la "concentració de rebels", que causà una extraordinària mortalitat.

1897-98 – El govern liberal intentà la reconciliació (concessió de l'autonomia a l'illa), però no fou possible per la intervenció dels EUA.

Febrer de 1898 – Incident del **Maine** al port de l'Havana

Abril de 1898 - Esclat de la **Guerra Hispano – Nord-americana**, en el doble escenari de Cuba i de les Filipines

Les flotes dels EUA van aconseguir ràpides i fulgurants victòries sobre les esquadres espanyoles a **Santiago** (Cuba) l'1 de maig de 1898 i a **Cavite** (Filipines) el 3 de juliol.

Les derrotes militars davant el poder naval dels EUA va donar la guerra per acabada ja en el mes de juliol de 1898.

Esfondrament del domini colonial espanyol sobre Cuba i el Carib, i sobre l'arxipèlag de les Filipines, davant el poder militar nord-americà.

Tractat de París (desembre de 1898). Espanya cedeix els seus drets de sobirania sobre Cuba, Puerto Rico, l'illa de Guam i Filipines als Estats Units.

LES CONSEQÜÈNCIES DEL DESASTRE DEL 98 A ESPANYA

• **A nivell econòmic** – Un cert equilibri entre les conseqüències negatives (pèrdua del mercat colonial, augment del deute per les despeses de la guerra...) amb les menys negatives (repatriació de capitals i augment de la inversió a la península dins d'un bon cicle econòmic).

• **A nivell polític** – El règim es va mantenir i les bases polítiques de la Restauració no van tenir canvis d'importància, malgrat les fortes crítiques contra el Govern (programa del **Grat. Polavieja**).
A nivell internacional, pèrdua del prestigi d'Espanya com a potència colonial, amb una imatge generalitzada de debilitat, corrupció i endarreriment.

• **A nivell moral i psicològic** – Sentiment generalitzat de frustració i desengany. Es trenca amb el mite de la "glòria" nacional i s'inicia un fort desig de "regeneració" i de canvi polític i de les mentalitats. Importants figures resulten *Joaquín Costa* i l'anomenada **Generación del 98** en l'àmbit intel·lectual.

• També es generalitzà el **sentiment antimilitarista** entre les classes populars, i alhora un gir envers postures més "dures" per part de la classe militar, que culpaven els polítics del desastre.

• **A Catalunya** – Gran expansió dels **moviments nacionalistes** i fi del domini dels partits dinàstics. Trencament entre les classes dominants catalanes i basca amb els cercles del poder polític de Madrid i desconfiança de la seva capacitat per regenerar l'Estat. Opció per la **via autonomista** i problema del "Tancament de Caixes" amb el govern de Silvela (1899).